

Р. Юсіфбейлі, аспірант II курсу кафедри державної служби філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті аналізуються пріоритетні напрями розвитку електронного урядування в Україні. Розкривається основний зміст Стратегії реформування державного управління України до 2021 року; Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, інших нормативно-правових документів, які лежать в основі розвитку електронного урядування в Україні. Визначаються проблеми і труднощі в реалізації стратегії електронного урядування. Підкреслюється, що розвиток електронного урядування є потужним інструментом адміністративної реформи, антикорупційних програм уряду, підтримки різних національних проектів. Наголошується, що, незважаючи на те що в галузі інформатизації у функціонуванні інфраструктури комунікаційних мереж і внутрішньої автоматизації державного сектору вже досягнуто певні результати, Україна все ще перебуває на недостатній стадії розвитку електронного урядування й електронних послуг. Визначається, що перехід до уряду, орієнтованого на громадянина, який заснований на ІКТ, є довготривалим процесом і потребує розробки послідовної стратегії, яка б визначала структуру та цілі цього процесу. Підкреслюється, що цей процес можна прискорити шляхом визначення владою політично та соціально важливих стратегічних пріоритетів і вироблення ефективних тактичних підходів. Наголошується, що саме повна прозорість, доступність і підзвітність в Інтернеті можуть значно підвищити задоволеність і довіру громадян навіть за відсутності більш складних форм електронного урядування, таких як складні електронні взаємодії та транзакції. Аналізуються програма, правові передумови, засади, цілі, принципи та напрями роботи координуючого органу з упровадження електронного урядування – Міністерства цифрової інформації. Обґрунтовується доцільність застосування проектної діяльності щодо розробки й упровадження новітніх технологій для залучення громадян до прийняття управлінських рішень з метою зміцнення довіри до держави та її політики.

Ключові слова: електронне урядування, інформатизація, електронні послуги, інформаційно-комп'ютерні технології.

R. Yusifbayli. Strategic directions of e-government development in Ukraine

The article analyzes the priority areas of e-government development in Ukraine. The main content of the Strategy of Public Administration Reform of Ukraine until 2021 is revealed; State Strategy for Regional Development for 2021–2027 and other legal documents that underlie the development of e-government in Ukraine. Problems and difficulties in implementing the e-government strategy are identified. It is emphasized that the development of e-government is a powerful tool for administrative reform, anti-corruption programs of the government, support for various national projects. It is noted that despite the fact that in the field of informatization, the functioning of the infrastructure of communication networks and internal automation of the public sector have already achieved some results, Ukraine is still at an insufficient stage of development of e-government and e-services. The transition to a citizen-centered ICT-based government is identified as a long-term process and requires the development of a coherent strategy that defines the structure and objectives of the process. It is emphasized that this process can be accelerated by the authorities setting politically and socially important strategic priorities and developing effective tactical approaches. It is emphasized that full transparency, accessibility and accountability on the Internet can significantly increase the satisfaction and trust of citizens even in the absence of more complex forms of e-government, such as complex e-interactions and transactions. The program, legal preconditions, principles, goals, principles and directions of work of the coordinating body for the implementation of e-government of the Ministry of Digital Information are analyzed. The expediency of application of project activity, use of modern information and communication technologies, electronic services of public authorities and local self-government, and also development and introduction of the newest technologies for involvement of citizens in decision-making that will give an impetus to updating and expansion of value paradigms of society to the state and its policy.

Key words: e-government, informatization, electronic services, information and computer technologies.

Постановка проблеми. Україна робить важливі кроки на шляху розвитку електронного урядування як потужного інструменту адміністративної реформи, антикорупційних програм, підтримки пріоритетних національних проектів, що покращить якість життя громадян і глобальну конкурентоспроможність українських компаній. Для досягнення цих цілей влада прагне значно покращити доступ до державних послуг, використовуючи Інтернет-портали «одне вікно», центри обслуговування населення, колцентри й інші елементи сучасної інфраструктури органів публічного управління та адміністрування, спрямованих на громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне розуміння місця, ролі й функцій інформаційно-комунікаційних технологій у публічному управлінні та адмініструванні вивчалось в наукових працях Т. Беккера,

К. Беллами, Дж. Гарсона, Д. Норріса, Дж. Тейлора, Дж. Фоунтейна. Серед українських авторів, які досліджували цю проблематику, – С. Бойчун, Ю. Довбуш, О. Ємельяненко, І. Куспьяк, О. Кудрявцев, Ю. Мазурок, Л. Малишенко й інші.

Мета статті – проаналізувати стратегічні напрями розвитку електронного урядування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Національна інформаційна сфера сьогодні перебуває в стані активної становлення, гармонійної інтеграції у світовий інформаційний простір і є основою для розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Системне вирішення завдань переходу органів публічного управління й адміністрування на режим «електронного урядування» включає такі етапи:

- усвідомлення потреби;
- оцінка стану;
- формулювання основних завдань;
- складання плану дій відповідно до встановлених пріоритетів;
- забезпечення ресурсами.

Варто відзначити, що в Україні приділяється особлива увага розвитку електронного урядування та необхідності його впровадження. Зокрема, ця сфера нині регулюється багатьма законами України, постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України. Перші нормативно-правові акти щодо впровадження технологій електронного урядування прийняті урядом України у 2003 році. Це Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» і Закон України «Про електронний цифровий підпис». Їм передувала низка відповідних рішень Президента України у 2001–2002 рр., проте офіційного визначення таких понять, як «е-уряд», «електронне урядування», «електронна демократія», «інформаційне суспільство» тощо, не існувало. Відсутність відповідного категоріального апарату стала однією з проблем, яка довгий час перешкождала ефективному впровадженню технологій електронного урядування.

Тільки у 2007 році в Законі України «Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» на базі матеріалів Женевської декларації принципів в неявному вигляді сформульовано визначення «інформаційного суспільства», а саме: «орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток суспільства, у якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися й обмінюватися ними, щоб дати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному й особистому розвитку та підвищуючи якість життя» [3].

Незважаючи на те що в галузі інформатизації, у функціонуванні інфраструктури комунікаційних мереж і внутрішньої автоматизації державного сектору вже досягнуто певні результати, Україна все ще перебуває на недостатній стадії розвитку електронного урядування та електронних послуг, на що вказує відносно низький рейтинг України в основних порівняльних аналізах розвитку електронних урядів в інших країнах [1].

Попередні зусилля щодо побудови електронного урядування характеризувалися відсутністю чіткого фокусу на підвищенні якості надання державних послуг, що відрізняє електронне урядування від уже застарілої концепції автоматизації та інформатизації державного управління. Водночас Україна має кілька унікальних конкурентних переваг, які дають змогу сподіватися на високі результати в трансформації державного сектору за допомогою електронного урядування в середньо- та довгостроковій перспективі.

У Стратегії реформування державного управління України до 2021 року [2] термін «електронне урядування» визначено як використання інформаційно-комп'ютерних технологій для покращення ефективності системи державного управління, її прозорості та зручності, зокрема операційного компонента, що забезпечує діяльність органів державної влади й місцевого самоврядування. Отже, електронний уряд орієнтований на покращення надання послуг громадянам і бізнесу шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ). Електронне урядування підтримує нову парадигму орієнтованого на громадянина управління, яка виникла приблизно 10 років тому в результаті переосмислення модернізації державного сектору й адміністративної реформи в епоху Інтернету, у якій уряд розглядається насамперед як постачальник послуг для населення, бізнесу та державних службовців. Із того часу ця парадигма еволюціонувала, включаючи філософію, концептуальні рамки й набір практичних інструментів для поліпшення якості управління за допомогою ІКТ.

Електронний уряд докорінно змінює відносини між державою та громадянами, яких розглядають як клієнтів, що заслуговують на повагу та довіру. Електронний уряд дає змогу встановити рівноправне партнерство між державою та громадянами. Модель управління, яка орієнтована на клієнта, передбачає механізм «єдиного вікна» для надання послуг і перехід від замкнутої моделі міністерства до повністю інтегрованого уряду. Для цього треба розкривати наявний лідерський потенціал, розвивати та підтримувати його за допомогою спеціалізованих навчальних програм і продуманої системи мотивації державних службовців і громадян. Це особливо важливо в контексті електронного керівництва для побудови мережі агентів змін в уряді та суспільстві. Тому відсутність електронних лідерів в уряді є особливо гострою в цей момент.

Перехід до уряду, орієнтованого на громадянина, який заснований на ІКТ, є довготривалим процесом і передбачає вирішення низки проблем організаційного, технологічного й адміністративного характеру. Упровадження державної моделі, заснованої на принципі «одного вікна», може забезпечити цілісну структуру та чіткий акцент на поліпшенні якості надання послуг населенню. Ефективність електронних послуг у режимі реального часу визначається кількістю впроваджених послуг за такими базовими рівнями:

- I і II рівень – надання інформації про послугу та завантаження заяви про надання послуги у форматі pdf;
- III рівень – подання заяви й оплата послуги в режимі реального часу;
- IV рівень – повністю інтегрована послуга [2].

Стратегією передбачено, що вже до кінця 2021 року не менше ніж 130 адміністративних послуг буде запроваджено на III–IV рівнях і вони будуть інтегровані до Єдиного державного порталу адміністративних послуг, тестову експлуатацію якого вже розпочато. Це дає можливість реалізувати ідею універсального «одного вікна», спрямованого на досягнення конкретних практичних цілей, створення прозорого механізму та чіткої структури впровадження інтерактивних і транзакційних електронних державних послуг.

У Стратегії реформування державного управління України до 2021 року створення електронного уряду розглядається як головна мета та як потужний інструмент для здійснення адміністративної реформи, пріоритетних національних проєктів і заходів боротьби з корупцією. Пріоритет створення електронного уряду також підкреслений у Законі України «Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [3] та Законі України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» від 25.04.2019 [4]; Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженій Постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 [5], тощо.

За останні п'ять років у деяких сферах досягнуто відчутного прогресу: більшість урядових відомств представлені в Інтернеті; деякі міністерства й органи місцевого самоврядування досягли значного прогресу в галузі внутрішньої автоматизації, електронного документообігу, створення спеціалізованих баз даних і навіть надання низки електронних послуг. Створено низку ключових елементів інфраструктури електронного уряду, частково розроблено необхідну нормативно-правову базу. Однак у більшості областей необхідна подальша робота для забезпечення довгострокових переваг електронного урядування саме для людей, підприємств і державних службовців.

До недавнього часу інвестиції в ІКТ у державному секторі були епізодичними, випадковими й, отже, неефективними без необхідної координації та управління. Це багато в чому пов'язано з відсутністю узгодженої національної стратегії та чіткого плану розвитку електронного уряду. Донедавна Стратегія реформування державного управління України була скоріше заявою про місію та розподілом бюджету, ніж чітко структурованим стратегічним документом. Зараз, коли Стратегія розглядається як ключовий елемент і метод реалізації адміністративних реформ та інструмент реалізації пріоритетних національних проєктів і заходів щодо боротьби з корупцією, електронне урядування отримало новий поштовх для розвитку.

Водночас перелік політичних, економічних, соціокультурних, інституційних і технічних проблем настільки довгий, що запровадження електронного урядування в Україні може стати «неможливою місією» або принаймні дуже довгостроковим завданням. Справді, подолання всіх перешкод і впровадження всіх елементів системи електронного урядування може тривати протягом десятиліття й більше. Але варто зазначити, що немає альтернативи щодо створення потужного фундаменту електронного уряду, а потім добудувати всю систему поверх за поверхом.

Цей процес можна прискорити шляхом визначення політично та соціально важливих стратегічних пріоритетів і вироблення ефективних тактичних підходів. Окрім того, у короткостроковій перспективі можна багато чого досягти, просто забезпечивши відкритий онлайн-доступ до всієї державної інформації та форм комунікації, забезпечивши просте двостороннє спілкування в режимі онлайн між державними органами та громадянами. Повна прозорість, доступність і підзвітність в Інтернеті значно підвищать задоволеність і довіру громадян навіть за відсутності більш складних форм електронного урядування, таких як складні електронні взаємодії та транзакції. Потрібний системний підхід для реалізації пріоритетних стратегічних і тактичних напрямів. Деякі із цих пріоритетів можна реалізувати негайно. Інші забирають більше часу та енергії, але дадуть більш стійкі результати.

Ці сфери відображають наявні стратегічні пріоритети українського урядування й можуть дати досить сильний поштовх для розвитку та поширення електронного уряду, якщо його політичні лідери розглядають як потужний універсальний інструмент для здійснення ключових реформ і завдань.

Пропонується визначити такі пріоритетні стратегічні напрями до подальшого розвитку електронного уряду, які сформулюють інтегровану систему вирішення вищеописаних проблем. Застосування підходу «єдиного вікна» через інтегровані портали державної служби (з мобільною версією) та Центри державних служб можуть стати основою для реалізації цієї стратегії.

Стратегічними пріоритетами впровадження електронного уряду визначено:

- модернізацію національної інфраструктури електронного цифрового підпису (далі – ЕЦП);

- створення Національного депозитарію електронних інформаційних ресурсів;
- побудову всеукраїнського центру дистанційного навчання та атестації співробітників органів державної влади;
- створення й розвиток нормативно-технічної бази впровадження ІКТ в діяльність органів державної влади в рамках формування архітектури електронного врядування;
- побудову інфраструктури надання електронних послуг фізичним і юридичним особам;
- розробку й упровадження національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства;
- ресурсне забезпечення заходів з реалізації електронного урядування. [5]

Для визначення напрямів руху в реформуванні системи електронного урядування Україна прийняла низку концепцій, які містять цілі, напрями і плани у створенні цифрової України:

- Концепція розвитку електронного врядування в Україні [6];
- Концепція розвитку електронної демократії в Україні [7];
- Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України [8];
- Концепція розвитку системи електронних послуг в Україні [9].

Основними цілями електронного врядування визначено:

- підвищення якості й доступності публічних послуг для громадян і бізнесу;
- спрощення процедур і скорочення адміністративних витрат;
- підвищення якості управлінських процесів, контроль за результативністю й ефективністю діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- забезпечення відкритості інформації про діяльність органів державної влади й органів місцевого самоврядування, розширення доступу до неї та надання можливості безпосередньої участі людини й інститутів громадянського суспільства в процесах підготовки й експертизи проектів політико-адміністративних рішень [6].

Указані цілі конкретизуються та деталізуються в системі завдань:

- забезпечення захисту прав громадян з доступу до публічної інформації;
- залучення громадян до участі в управлінні державними справами;
- удосконалення технології державного управління;
- підвищення якості управлінських рішень;
- подолання «інформаційної нерівності», зокрема, шляхом створення центрів (пунктів) надання адміністративних послуг, центрів обслуговування населення (колцентрів), веб-порталів надання адміністративних послуг та обслуговування звернень громадян;
- організація надання послуг громадянам і суб'єктам господарювання в електронному вигляді з використанням Інтернету й інших засобів, насамперед за принципом «єдиного вікна»;
- надання громадянам можливості навчатися протягом усього життя;
- деперсоніфікація надання адміністративних послуг з метою зниження рівня корупції в державних органах;
- організація інформаційної взаємодії органів державної влади й органів місцевого самоврядування на базі електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису;
- забезпечення функціональної інтеграції інформаційних ресурсів державних органів;
- забезпечення передачі та довгострокового зберігання електронних документів у державних архівах, музеях, бібліотеках, підтримки їх в актуалізованому стані й надання доступу до них [6].

Головним координуючим органом з упровадження електронного врядування є Міністерство цифрової інформації, яке діє відповідно до Положення про Міністерство цифрової трансформації України (затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 856). Прийняття акта створює правові передумови для його функціонування, визначає засади, цілі та принципи діяльності.

Документом визначено, що Міністерство цифрової інформації забезпечує:

- формування та реалізацію державної політики у сфері цифровізації, цифрової економіки, цифрових інновацій, електронного урядування й електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства;
- формування та реалізацію державної політики у сфері розвитку цифрових навичок і цифрових прав громадян;
- формування та реалізацію державної політики у сфері відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності, розвитку інфраструктури широкосмугового доступу до Інтернету й телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу;
- формування та реалізацію державної політики у сфері надання електронних та адміністративних послуг;
- формування та реалізацію державної політики у сфері електронних довірчих послуг;
- формування та реалізацію державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- виконання функцій центрального засвідчувального органу шляхом забезпечення створення умов для функціонування суб'єктів правових відносин у сфері електронних довірчих послуг [10].

Планом роботи Міністерства цифрової інформації заплановано до 2024 року забезпечити 100% доступності громадянам і бізнесу публічних послуг; охопити 95% населення, соціальних об'єктів і головних автошляхів покриття швидкісним Інтернетом; залучити 6 млн. громадян до програми розвитку цифрових навичок, збільшити до 10% частку фінансування ІТ у ВВП країни.

Повільний прогрес, низька ефективність і вирішальна роль запропонованих рішень, а не попит з боку клієнтів у проєктах у сфері електронного урядування в Україні пояснюються затримкою початку реалізації адміністративних реформ, які були головним рушієм розвитку електронного уряду в більшості розвинених країн. У США, Канаді, Великобританії, Німеччині, Швеції, Австралії, Новій Зеландії та інших країнах – лідерах у цій галузі, електронне урядування було важливою частиною та ключовим методом здійснення адміністративних реформ і планів модернізації державного управління.

Пріоритетними критеріями можуть бути вплив на якість життя, глобальну конкурентоспроможність, корупцію, рівень довіри до уряду тощо. Перелік найбільш соціально значущих служб та адміністративних норм для ще більшої кількості послуг уже створено. Можливо, на їх основі можна вибрати обмежений перелік найважливіших електронних послуг, узгоджене впровадження яких стане невід'ємною частиною проєкту створення електронного урядування в Україні.

У Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки визначено генеральний вектор сталого розвитку регіонів, а саме: нова політика регіонального розвитку має ґрунтуватися на врахуванні ключових викликів, які впливають на людину, інфраструктуру, економіку та навколишнє природне середовище, а також включатиме побудову культури партнерства та співробітництва, орієнтованої на взаємодію громадян і публічних інституцій щодо розвитку [5].

Однією із загроз безпеці держави є слабкість органів виконавчої влади насамперед на регіональному та місцевому рівнях та органів місцевого самоврядування, що часто проявляється у відсутності ініціативи, досвіду й компетенцій щодо розв'язання проблем регіонального та місцевого значення, оперативного реагування на виклики, що постають, розроблення заходів щодо прискорення економічного розвитку територій.

Завданнями впровадження в роботу органів місцевого самоврядування інформаційно-комунікаційних технологій визначено такі:

- надати громадянам можливість звертатися до органів влади через ІТ;
- підвищити прозорість та ефективність діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування;
- здійснювати організаційну й технологічну підтримку, дослідження, консультації, навчання, моніторинг і просування технологій електронного урядування в регіоні;
  - створити базу для участі громадськості в прийнятті громадських рішень, впливу на формування громадського порядку, підвищення прозорості й підзвітності влади перед громадянами;
  - створити умови для нормального розвитку бізнесу, поліпшення інвестиційного клімату й економічного зростання;
  - сприяти демократизації загальноосвітніх навчальних закладів та організацій управління освітою;
  - залучати позабюджетні ресурси та громадський творчий та організаційний потенціал;
  - реалізувати право громадян на доступ до відкритої державної інформації;
  - надавати громадськості об'єктивну й достовірну інформацію про діяльність органів виконавчої влади;
  - сприяти взаємодії та постійному діалогу між владою та громадянами й інститутами громадянського суспільства, а також створити необхідний рівень громадського контролю за діяльністю державних установ та організацій;
  - розробити систему електронного уряду «знизу вгору»; з мінімальними витратами на оптимізацію системи й механізмів державного управління з використанням ІТ.

Одним із пріоритетних механізмів впровадження в роботу органів місцевого самоврядування технологій електронного урядування є проєктний підхід, який дасть можливість використовувати ті ресурси, які є в регіонах, і максимально використати волонтерську допомогу, залучати гранти, у тому числі й міжнародних організацій.

Державною Стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки передбачено низку заходів, спрямованих на розвиток електронного урядування й електронної демократії на регіональному рівні, а саме:

- забезпечити повне покриття територій агломерацій, великих міст і населених пунктів, що межують з ними, сучасними засобами мобільного зв'язку і швидкісного Інтернету з метою спрощення доступу громадян до адміністративних, соціальних і комерційних послуг;
  - сприяти запровадженню інноваційних технологій у системи управління розвитком міст на засадах концепції розумного міста (Smart City);
  - забезпечити всі соціальні заклади широкопasmовим Інтернетом швидкістю від 100 Мбіт/с та облаштування відвідувачам і персоналу відкритих Wi-Fi зон;
  - забезпечити доступність соціальних сервісів та адміністративних послуг;
  - стимулювати розвиток інформаційно-комунікаційних технологій на сільських територіях: забезпечити покриття 100% сільських територій фіксованим широкопasmовим доступом до Інтернету та 95% населення мобільним Інтернетом для можливості формування нових міжрегіональних зв'язків;

– стимулювати розвиток малого та середнього підприємництва на сільських територіях, насамперед віддалених і з низькою щільністю населення, шляхом використання фінансових, методичних та організаційних інструментів, у тому числі із забезпеченням доступного навчання підприємству в режимі он-лайн, оф-лайн і змішаному форматі навчання, а також розширення мережі центрів підтримки підприємництва «Дія. Бізнес» і надання, зокрема, зазначеними центрами фахових спеціалізованих консультацій, відвідування освітніх і консультативних подій, доступ до фінансування, партнерських та інвестиційних ресурсів, поліпшення комунікації між сільськими підприємцями й місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування;

– забезпечити використання й адміністрування національного порталу для підприємців «Дія. Бізнес» для інформування підприємців регіону про можливості в конкретному регіоні, а також про наявні організації підтримки бізнесу регіону. Сприяння проведенню публічного діалогу між місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та підприємництвом;

– популяризувати розвиток підприємництва в регіонах шляхом упровадження освітніх програм з підприємництва у школах і закладах вищої освіти, доступне (безоплатне) навчання для підприємців з використанням можливості безкоштовної онлайн-школи для підприємців «Дія. Бізнес», а також проведення інформаційних кампаній, локальних подій і фестивалів «Купуй локальне», що стимулюють розвиток малого та середнього підприємництва; упровадження програм «Великі маленьким» (співпраця великого бізнесу з малим і середнім підприємництвом);

– упровадити інструменти підтримки участі малого та середнього підприємництва в проектах смарт-спеціалізації;

– приєднати всі регіони України до Європейської платформи смарт-спеціалізації (S3 Platform) з метою відкриття доступу регіонам України до інструментів платформи;

– забезпечити сучасними технічними й інформаційно-програмними засобами для функціонування електронної системи охорони здоров'я;

– забезпечити належне матеріально-технічне оснащення закладів охорони здоров'я, зокрема, широкосмуговим доступом до Інтернету та сучасними технічними й інформаційно-програмними засобами для функціонування електронної системи охорони здоров'я;

– провести повну комп'ютеризацію закладів загальної середньої освіти із залученням різних джерел фінансування, навчання педагогічних працівників цифрової грамотності;

– підвищити рівень цифрової грамотності населення сільських територій, зокрема, шляхом реалізації проекту «Дія. Цифрова освіта».

Ціла низка реформ передбачена й у сферах цифрових комунікацій і цифрової інфраструктури.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. В Україні відбулися досить серйозні зміни у створенні інфраструктури електронного урядування. Факторами, які, на нашу думку, заважають прискореному розвитку цієї сфери, є насамперед питання міжвідомчої співпраці (включаючи відсутність відповідних нормативних актів і нормативно-технічних документів) і відсутність формалізованих стандартних рішень щодо надання послуг органами виконавчої влади в дистанційному режимі. Необхідно відпрацювати основні організаційні, технічні та нормативно-правові аспекти впровадження єдиної системи електронного розповсюдження документів і технологій надання адміністративних послуг через Інтернет тощо.

Для впровадження та розвитку електронного урядування на рівні держави й у регіонах доцільно застосувати проектну діяльність, яка в тому числі впроваджує принципи та технології інформаційного суспільства в повсякденне життя громадян, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, електронних послуг органів державної влади та місцевого самоврядування, а також розробки й упровадження новітніх технологій для залучення громадян до прийняття рішень. Реалізація мініпроектів дасть поштовх до оновлення та розширення ціннісних парадигм суспільства з метою зміцнення довіри до держави та її політики.

Поєднуючи інформаційні ресурси й послуги органів державної влади та місцевого самоврядування, можна отримати потужний національний інформаційний простір. Крім того, це дасть змогу враховувати готовність громадян скористатися можливостями інформаційних технологій, оцінити їх переваги, знайти нові способи використання безпосередньо для свого життя, бізнесу, громади, досліджень, освіти тощо.

Список використаних джерел:

1. Царенко І.О., Красножон Н.С. Електронне урядування як інструмент посилення конкурентоспроможності країни. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8123>.
2. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016-%D1%80#n9>.
3. Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text>.

4. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації : Закон України від 25.04.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

5. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

6. Концепція розвитку електронного врядування в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text>.

7. Концепція розвитку електронної демократії в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text>.

8. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>.

9. Концепція розвитку системи електронних послуг в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-%D1%80#Text>.

10. Положення про Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text>.

References:

1. Tsarenko I. O., Krasnozhon N. S. Elektronnyy uryad yak instrument posylennya konkurentospromozhnosti Ukrayiny [E-government as a tool to strengthen the countrys competitiveness]. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8123>.

2. Stratehiya reformuvannya derzhavnoho upravlinnya v Ukrayini do 2021 [Strategy for public administration reform in Ukraine until 2021]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016-%D1%80#n9>.

3. Zakon Ukrayiny «Pro osnovni pryntsyupy rozvytku informatsiyoho suspil'stva v Ukrayini na 2007–2015 roky» [Law of Ukraine “On Basic Principles of Information Society Development in Ukraine for 2007–2015”]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text>.

4. Zakon Ukrayiny «Pro porядok vysvitlennya diyal'nosti orhaniv derzhavnoyi vlady ta orhaniv mistsevoho samovryaduvannya v Ukrayini zasobamy masovoyi informatsiyi» vid kvitnya 25, 2019 [Law of Ukraine “On the Procedure for Coverage of the Activities of State Authorities and Local Self-Government Bodies in Ukraine by Mass Media” of April 25, 2019]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

5. Derzhavna stratehiya rehional'noho rozvytku na 2021–2027 roky, zatverdzhena postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 05/08/2020 № 695 [State strategy of regional development for 2021–2027, approved by the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 05.08.2020 № 695]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

6. Kontseptsiya rozvytku elektronnoho uryaduvannya v Ukrayiny [The concept of e-government development in Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text>.

7. Kontseptsiya rozvytku elektronnoyi demokratiyi v Ukrayiny [The concept of e-democracy development in Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text>.

8. Kontseptsiya rozvytku tsyfrovoyi ekonomiky ta suspil'stva Ukrayiny [The concept of development of digital economy and society of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>.

9. Kontseptsiya rozvytku elektronnykh posluh v Ukrayiny [The concept of development of electronic services in Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-%D1%80#Text>.

10. Polozhennya pro Ministerstvo tsyfrovoyi transformatsiyi Ukrayiny [Regulations on the Ministry of Digital Transformation of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text>.